

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО,
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС
ТА КРИМІНАЛІСТИКА**

УДК 342.9:351.9
DOI: 10.33663/1563-3349-2026-99-247
ISSN 1563-3349

**З. А. ЗАГИНЕЙ-ЗАБОЛОТЕНКО
О. І. ЧАПЛЮК**

**ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ НАДАННЯ СТАТУСУ ДИТИНИ,
ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ
ТА ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ:
АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ**

Проаналізовано регулятивне законодавство України щодо надання статусу дитини війни, яка постраждала внаслідок воєнних дій або збройних конфліктів, а також практику адміністративних судів, якими вирішувалися адміністративні позови про оскарження рішень органів опіки та піклування, якими відмовлено в наданні такого статусу. Звертається увага на скасування у 2025 р. такої обов'язкової умови для отримання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій, як її реєстрація внутрішньо переміщеною особою. Встановлено ознаки, притаманні психологічному насильству як підставі надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. Зроблено

© ЗАГИНЕЙ-ЗАБОЛОТЕНКО Зоя Аполлінаріївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України; ORCID: 0000-0002-8679-124X; e-mail: vizavi.zoya@gmail.com

© ЧАПЛЮК Оксана Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри публічного права факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка; ORCID: 0000-0002-1675-1875; e-mail: o.chapluk@kubg.edu.ua

висновок, що дефініція цього поняття сконструйована з використанням оцінної лексики, має вади системного характеру та не відповідає вимозі правової визначеності, що зумовлює різні підходи судів під час вирішення правового конфлікту у разі відмови від надання дитині такого статусу.

Ключові слова: дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій, психологічне насильство, адміністративне судочинство, рішення суду, судова практика, оцінне поняття, правова невизначеність.

Zahynei-Zabolotenko Zoya, Chapliuk Oksana. Specific problems in granting the status of a children affected by war and armed conflict: analysis of court practice

The regulatory legislation of Ukraine regarding the granting of the status of a child of war who has suffered as a result of military actions or armed conflicts, as well as the practice of administrative courts that have ruled on administrative appeals against decisions of guardianship and custody authorities that have refused to grant such status, have been analyzed. Attention is drawn to the abolition in 2025 of the mandatory requirements for obtaining the status of a child affected by military action, namely registration as an internally displaced person. The characteristics of psychological violence as a basis for granting the status of a child affected by military action and armed conflict have been established. It is concluded that the definition of this concept is constructed using evaluative vocabulary, has systemic flaws and does not meet the requirement of legal certainty, which leads to different approaches by courts when resolving legal conflicts in cases of refusal to grant such status to a child.

Key words: child affected by war, psychological violence, administrative proceedings, court decision, judicial practice, evaluative concept, legal uncertainty.

Вступ. Проблема захисту прав дітей, які постраждали від російсько-української війни, є вельми чутливою для українського суспільства. Кількість таких дітей порахувати неможливо. За даними сайту «Діти війни», за час повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну 686 дітей загинуло, 2 380 – поранено, 2 300 – зникло, 50 873 – знайдено, 20 000 – депортовано, повернено – 2 026, 23 – постраждало від сексуального насильства [1]. Проте психологічні травми отримують й інші діти, які, проживаючи на відносно віддалених територіях від лінії фронту, змушені переховуватися від ракетних та дронівих атак, відчувати на собі відсутність світла, води, опалення, бачити хвилювання, травмування та навіть загибель своїх батьків, родичів, сусідів, друзів. Діти авторів цієї публікації, які проживають у м. Києві та в Київській області, не виняток. Ми, як батьки, спостерігаємо негативні зміни

в їх психічному статусі, змушені звертатися з дітьми до психологів та психіатрів для того, щоб ослабити наслідки впливу війни на психіку дітей, полегшити їх адаптацію до складних життєвих умов, пов'язаних з війною.

Проведені дослідження науковців через 14–15 місяців після повномасштабного вторгнення РФ на територію України засвідчили, що діти, які регулярно переживають стресові ситуації внаслідок воєнних дій, мають підвищений ризик виникнення таких психіатричних розладів, як тривожні розлади, розлади поведінки, синдром дефіциту уваги, посттравматичний стресовий розлад. При цьому дослідники прослідковують чітку залежність між підвищеним впливом воєнних дій на психіку тих дітей, батьки яких також страждають на такі ж психіатричні розлади [2]. На сьогодні, коли минуло вже більше чотирьох років російсько-української війни, ситуація з психіатричним здоров'ям дітей та їх батьків, звісно, погіршилася.

З метою захисту прав постраждалих дітей держава вживає різних заходів, серед яких – надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів (далі – статус дитини, яка постраждала внаслідок війни). Сам по собі такий статус фактично є номінальним, оскільки на сьогодні в Україні має місце «обмежений підхід до визначення пакету пільг та гарантій, що надається дитині, яка постраждала внаслідок воєнних дій. ... У практичному вимірі, передбачені вказаним правовим статусом пільги не спроможні задовольнити реальні потреби дитини. Крім того, не забезпечена достатня фінансова та інституційна основа для реалізації навіть нормативно передбачених пільг» [3, с. 15]. Водночас наявність статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни, є запорукою стійкості соціальних гарантій для неї у майбутньому. Адже, на нашу думку, змістовне наповнення цього статусу, кількість пільг та гарантій, які надаються дітям, які постраждали внаслідок воєнних дій, має змінитися. Держава повинна забезпечити повноцінний «соціальний пакет» для таких дітей.

Важливого значення набуває аналіз судової практики у частині вирішення правового конфлікту між заявниками та їх дітьми, з одного боку, та органами опіки і піклування, з іншого боку, якими прийнято рішення про відмову в наданні статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни. Адже розуміння певних недоліків може бути дороговказом до належного оновлення регулятивно-

го законодавства, спрямованого на повноцінний захист дітей, які постраждали внаслідок війни.

Огляд джерел. У науковій літературі проблема надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни, була предметом дослідження таких науковців, як Ю. Белуга, І. В. Балтакса, Б. Л. Василюк, Ю. С. Назар, Л. Р. Наливайко, В. М. Тернавська та ін. Водночас поза увагою науковців залишається виявлення проблем судової практики стосовно оскарження в адміністративних судах рішень уповноважених органів (органів опіки та піклування) про відмову в наданні статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни.

Виклад основного матеріалу. Основними нормативними документами, які регулюють порядок надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни, є Закон України «Про охорону дитинства» [4] та Порядок надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів (далі – Порядок № 268) [5].

Статус дитини, яка постраждала внаслідок війни, надається органом опіки та піклування за місцем звернення чи за місцем виявлення дитини або особи з числа дітей місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування. Рішення про надання або відмову в наданні такого статусу приймається органом опіки та піклування протягом 30 календарних днів з дати реєстрації заяви про надання статусу за результатами розгляду комісії з питань захисту прав дитини необхідних для цього документів. Рішення про відмову в наданні статусу приймається в разі відсутності одного з таких документів (крім випадку, зазначеного в п. 8 цього Порядку), та може бути оскаржене в суді (пп 5, 10) [5].

Підстава надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни, істотно змінилася. Так, Законом України «Про охорону дитинства» з урахуванням унесених змін у 2017 р. (ст. 30¹) передбачалося, що такий статус надається органом опіки та піклування *за місцем реєстрації дитини як внутрішньо переміщеної особи* (далі – ВПО) [6]. Ця умова була обов'язковою. Такі ж положення містилися і в Порядку № 268 [5]. Верховний Суд у 2023 р. ухвалив постанову з правовим висновком, вказавши, що факт проживання на території, де не проводились воєнні дії, збройні конфлікти, тимчасова окупація, не може бути підставою для набуття статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних кон-

фліктів, а у вирішенні питання щодо можливості надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, слід виходити з наявності у дитини статусу внутрішньо переміщеної особи [7].

Ураховуючи зміну характеру воєнної агресії рф, у вказані нормативно-правові акти було внесено низку змін, одна з яких полягає у скасуванні обов'язковості попереднього статусу в дитини як ВПО для отримання нею статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни [8; 9]. На виконання таких нормативних приписів мала б змінитися й судова практика. Як правильно зауважує Ю. С. Назар, «адміністративними судами та суб'єктами публічної адміністрації не можуть використовуватися й положення постанови ВС від 24.01.2023 у справі № 360/3668/18. Тому особам, які отримали відмову у наданні статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, з цих підстав доцільно повторно звернутися до органів опіки та піклування» [10].

Проте в окремих рішеннях суди, відмовляючи в задоволенні позовних вимог, надалі наголошують, що відсутність в дитини попередньо наданого статусу ВПО унеможлиблювала надання їй органом опіки і піклування статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни. Наприклад, рішенням Київського окружного адміністративного суду від 11.08.2025 у справі № 320/6028/24 відмовлено в задоволенні позовних вимог позивачки, яка оскаржила рішення органу опіки і піклування, що відмовив їй у наданні статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій, зокрема, через відсутність довідки ВПО. Апеляційний суд, пославшись на висновки ВС у постанові від 24.01.2023 у справі №360/3668/18, відзначив, що станом на момент виникнення спірних правовідносин механізм надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій, не змінився. Тому, на думку суду, в разі, якщо ані позивач, ані її дитина не мають статусу ВПО, відсутні підстави для надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни [11]. Аналогічне вирішення спору всупереч положенням регулятивного законодавства України має місце і в інших рішеннях адміністративних судів [12–15], які були ухвалені після набрання чинності Законом України від 14.05.2025 № 4440-IX, тобто після 06.07.2025 [8].

На нашу думку, таку практику судів, які залишають в силі рішення органів опіки і піклування про відмову в наданні статусу дити-

ни, яка постраждала внаслідок війни після 06.07.2025, на тій підставі, що дитина не має попередньо встановленого статусу ВПО, суперечить положенням про зворотню дію нормативно-правового акта в часі. З огляду на те, що Законом України від 14.05.2025 № 4440-IX було спрощено процедуру отримання такого статусу, а саме виключено відповідну обов'язкову умову, відповідні нормативні положення мають зворотню дію в часі з огляду на положення ст. 58 Конституції України.

Аналіз ухвалених судових рішень адміністративними судами, якими вирішувалися спірні правовідносини про відмову в наданні статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни, вказує на те, що з-поміж значного переліку підстав для надання такого статусу (п. 3 Порядку № 268 закріплює вісім таких підстав) лише одна з них фактично є проблемною в аспекті інтерпретації органами опіки та піклування, а також судами. Йдеться про зазнавання дитиною психологічного насильства (пп 6 п. 3 Порядку № 268) [5]. Вочевидь, причиною цього є формулювання інших підстав надання такого статусу з використанням визначеної термінології, на відміну від поняття психологічного насильства, зміст якого може змінюватися та залежати від конкретних обставин справи та, відповідно, розсуду особи, яка застосовує закон.

Змінами до Порядку № 268 у 2025 р. [9] було переглянуто зміст поняття «психологічне насильство». Відмінності щодо змісту цього поняття в різних редакціях такі: 1) у чинній редакції цього Порядку психологічне насильство пов'язується з моральними та психологічними стражданнями (травмами) дитини, тоді як у попередній редакції характер психологічного насильства не визначався; 2) у чинній редакції психологічне насильство пов'язане виключно з обставинами воєнного характеру, а в попередній редакції – також із діями іншої особи (погрозою знищення, переслідуванням, залякуванням, шантажем, примусом, дискримінацією); 3) у чинній редакції акцентується, що психологічні страждання (травми) дитини виникають *внаслідок* воєнних обставин, а в попередній редакції – *у зв'язку* з такими обставинами; 4) у чинній редакції міститься розширений перелік таких обставин – проживання/перебування в умовах воєнних дій, збройних конфліктів, тимчасової окупації, депортації, примусового переміщення, незаконного утримання, у тому числі в полоні, як наслідок залишення свого місця прожи-

вання/перебування у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, а також загибелі (зникнення безвісти), потрапляння у полон, смерті внаслідок отриманих у результаті збройного конфлікту поранення, контузії або каліцтва на території України чи за кордоном її батьків або одного з них – із числа цивільних осіб, а також її батьків або одного з них – із числа осіб, визначених п. 3 Порядку надання статусу члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.09.2015 № 740, а в попередній редакції вказувалися обставини, що пов'язані з воєнними діями та збройним конфліктом і негативно впливають на емоційний стан, психічний розвиток, відчуття благополуччя дитини і *внаслідок* яких може завдаватися або завдається шкода її здоров'ю.

Як вбачається з порівняння ознак психологічного насильства у чинній у попередній та в чинній редакціях Порядку № 268, цей вид насильства є доволі складним для встановлення, оскільки законодавець, окрім використання великої кількості оцінних понять, вважав за необхідне вжити у двох варіантах причинно-наслідкову термінологію «внаслідок», «у зв'язку», як «наслідок» між обставинами воєнного характеру та виникненням психологічних страждань (травми) у дитини. Як відомо, така причинно-наслідкова термінологія обумовлює необхідність встановлення того, що, наприклад, проживання/перебування в умовах воєнних дій, збройних конфліктів неминуче, закономірно та з необхідністю викликало психологічне страждання дитини. Тобто Порядок № 268 передбачав та передбачає обов'язкове встановлення причинного зв'язку між обставинами воєнного характеру, в яких перебувала дитина, та виникненням у неї психологічної травми.

Звертаємо увагу на те, що у чинному Порядку № 268, попри конкретизацію та розширення переліку обставин воєнного характеру, в яких перебуває дитина, має місце прогалина правового регулювання, яка може зумовлювати «виведення» з категорії дітей, які зазнали психологічного насильства внаслідок, наприклад, ракетних вибухів у населених пунктах, які знаходяться не в зоні безпосередніх бойових дій. Адже такими обставинами воєнного характеру названо проживання/перебування в умовах воєнних дій, збройних конфліктів, тимчасової окупації, депортації, примусового переміщення, незаконного утримання, у тому числі в полоні.

У попередній редакції Порядку № 268 психологічне насильство як наслідок було пов'язано з воєнними діями та збройним конфліктом, що могли полягати в ракетних обстрілах на території населених пунктів, віддалених від лінії фронту. Водночас вказівка на проживання/перебування *в умовах* воєнних дій, збройних конфліктів, тимчасової окупації, депортації, примусового переміщення, незаконного утримання, у тому числі в полоні, може вказувати на те, що дитина перебувала, зокрема, безпосередньо в зоні воєнних дій або збройного конфлікту для того, щоб отримати статус дитини, яка постраждала внаслідок війни.

Більше того, наступні складові психологічного насильства у Порядку № 268 викладено з порушенням логічних прийомів побудови правових норм. Після обставин воєнного характеру законодавець вказує таке: «*як наслідок* залишення свого місця проживання/перебування у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту». Враховуючи те, що після зазначення суті психологічного насильства («моральні та психологічні страждання (травми)») вжито похідний прийменник «внаслідок», незрозумілим залишається, чи є залишення свого місця проживання/перебування у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту самостійною обставиною воєнного характеру, чи похідним наслідком проживання/перебування *в умовах* воєнних дій, збройних конфліктів, тимчасової окупації, депортації, примусового переміщення, незаконного утримання, у тому числі в полоні, що в сукупності зумовлює виникнення психологічної травми у дитини. Так само незрозуміло з формулювання Порядку № 268, чи є загибель (зникнення безвісти), потрапляння у полон, смерть внаслідок отриманих у результаті збройного конфлікту поранення, контузії або каліцтва на території України чи за кордоном батьків дитини або одного з них самостійною обставиною воєнного характеру, чи входить у конгломерат попередньо встановлених обставин.

Тобто формулювання психологічного насильства у Порядку № 268 може зумовити множинне тлумачення цієї підстави надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни, що не відповідає вимозі правової визначеності та, відповідно, верховенству права.

Проте перебування дитини в містах, які віддалені від лінії фронту та які зазнають ракетних обстрілів, що зумовило психоло-

гічну травму у дитини, може бути підставою для відмови в наданні їй статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни. Адже така обставина не належить до тих, що передбачені у Порядку № 268. Принаймні таке тлумачення може бути результатом відсутності у законодавстві визначень понять «воєнні дії» та «збройний конфлікт», а також, як вказувалося вище, правової невизначеності, що притаманна дефініції поняття психологічного насильства.

Які докази можуть враховувати суди на підтвердження причинного зв'язку між обставинами воєнного характеру та психологічною травмою дитини? Це ще покаже судова практика. Але вже на сьогодні з її аналізу можна помітити певні надмірні вимоги до позивача щодо доказування факту такого причинного зв'язку. Наприклад, у рішенні Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 13.08.2025 (справа № 160/17371/25) позивачці було відмовлено в задоволенні позовних вимог до Адміністрації Новокодацького району Дніпровської міської рада щодо скасування розпорядження голови цієї адміністрації, яким відмовлено в наданні їй дитині статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій. Як зазначено в оскаржуваному рішенні, відмову мотивовано, зокрема, тим, що в органу опіки і піклування відсутня інформація щодо місця проживання дітей в районах ведення активних бойових дій, в умовах воєнних дій, збройних конфліктів, перебування на тимчасово окупованій території, переміщення з місця свого проживання, перебування з метою уникнення наслідків збройного конфлікту. Адміністративний суд, відхиляючи позовні вимоги матері дітей, вказав, що лише зі слів самої позивачки випливає, що її діти були свідками вибуху ракети неподалік будинку в м. Дніпрі, а документи, які це підтверджують, відсутні. Зокрема, як зазначено в рішенні, відповідно до інформації відділення поліції та центру первинної медико-санітарної допомоги позивачка з приводу отримання ушкоджень її дітьми внаслідок обстрілу країною-агресором не зверталася. Тобто суд не встановив причинного зв'язку між тим, що діти позивачки були свідками ракетного обстрілу в м. Дніпрі, та отриманими ними психологічними травмами. При цьому консультативні висновки спеціаліста, відповідно до яких у дітей позивачки наявний посттравматичний стресовий розлад, суд не взяв до уваги як доказ, що підтверджує факт наявності у них психологічного насильства як підстави для надання статусу дитини, яка

постраждала внаслідок воєнних дій [15]. Хоча, як вбачається з аналізу Порядку № 268, таких доказів, які в цьому випадку вимагав суд для підтвердження наявності психологічної травми у дитини, у відповідному Переліку доказів немає. Тобто вимоги суду в такому разі є надмірними.

Висновки. В умовах війни особливої важливості набуває належний захист прав дітей, які постраждали внаслідок війни, що може бути забезпечений шляхом процедури надання такого статусу, усунення недоліків у регулятивному законодавстві у цій частині. Існують окремі недоліки нормативного регулювання підстав надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни. Йдеться про правову невизначеність поняття «психологічне насильство», що зумовлює різні варіанти його інтерпретації, а також надмірні вимоги судів щодо доказової бази для підтвердження наявності причинного зв'язку між обставинами воєнного характеру та виникненням психологічної травми у дитини. З урахуванням внесених змін до регулятивного законодавства неправильно є практика тих судів, які в ухвалених рішеннях посилаються на постанову ВС від 24.01.2023 у справі № 360/3668/18, в якій висновується, що якщо ані позивач, ані її дитина не мають статусу ВПО, відсутні підстави для надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок війни.

1. Діти війни. URL: <https://childrenofwar.gov.ua/> 2. Naeem A., Sikder I., Wang S., Barrett E. S., Fiedler, Ahmad M., Nguyen U-S D.T., Martsenkovskyi D., Holovanova I., Hsiao-Rei Hicks M., Haque U. Parent-child mental health in Ukraine in relation to war trauma and drone attacks. *Comprehensive Psychiatry*. 2025. Vol. 139. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2025.152590> URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0010440X25000173> 3. Балтакса І. В. Ознаки правового статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 6. ч. 1. С. 13–19. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.1.1> URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/345872/332972> 4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> 5. Порядок надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2017 № 268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2017-%D0%BF#Text> 6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми: Закон України від 26.01.2016 № 936-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

laws/show/936-19#n93 7. Постанова Касаційного адміністративного суду при Верховному Суді від 24.01.2023 (справа № 360/3668/18, провадження № К/9901/12907/19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108594040> 8. Про внесення зміни до статті 301 Закону України «Про охорону дитинства» щодо реалізації права дітей на отримання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів: Закон України від 14.05.2025 № 4440-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4440-20#n4> 9. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 р. № 268: постанова Кабінету Міністрів України від 01.09.2025 № 1065. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-2025-%D0%BF#n2> 10. Назар Ю. С. Адміністративне судочинство у справах про оскарження відмови у наданні статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. Вип. 1 ч. 2. С. 277–281. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.44> URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/352925/339527> 11. Рішення Київського окружного адміністративного суду від 11.08.2025 у справі № 320/6028/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129504869#> 12. Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 22.09.2025 у справі № 240/11480/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130426727#> 13. Рішення Київського окружного адміністративного суду від 14.10.2025 у справі № 320/24953/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131200198> 14. Рішення Івано-Франківського окружного адміністративного суду від 30.10.2025 справа № 300/7853/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131399530> 15. Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 13.08.2025 у справі № 160/17371/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129503858#>

References

1. Dity viiny. URL: <https://childrenofwar.gov.ua/> 2. Naeem A., Sikder I., Wang S., Barrett E. S., Fiedler, Ahmad M., Nguyen U-S D.T., Martsenkovskyi D., Holovanova I., Hsiao-Rei Hicks M., Haque U. Parent-child mental health in Ukraine in relation to war trauma and drone attacks. *Comprehensive Psychiatry*. 2025. Vol. 139. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2025.152590> URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0010440X25000173> 3. Baltaksa I. V. Oznaky pravovoho statusu dytyny, yaka postrazhdala vnaslidok voiennykh dii ta zbroinykh konfliktiv. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*. 2025. Vyp. 6. ch. 1. S. 13–19. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.1.1> URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/345872/332972> 4. Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> 5. Poriadok nadannia statusu dytyny, yaka postrazhdala vnaslidok voiennykh dii ta zbroinykh konfliktiv, zatv. postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.04.2017 № 268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2017-%D0%BF#Text> 6. Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia sotsialnoho zakhystu ditei

та підтримки сім'ї з дитми: Закон України від 26.01.2016 № 936-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/936-19#n93> 7. Постанова Касаційного адміністративного суду при Верховному Суді від 24.01.2023 (справа № 360/3668/18, провадження № К/9901/12907/19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108594040> 8. Про внесення зміни до статті 301 Закону України «Про окhorону дитинства» щодо реалізації права дити на отримання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів: Закон України від 14.05.2025 № 4440-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4440-20#n4> 9. Про внесення зміни до статті 301 Закону України «Про окhorону дитинства» щодо реалізації права дити на отримання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів: Закон України від 01.09.2025 № 1065. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-2025-%D0%BF#n2> 10. Nazar Yu. S. Administratyvne sudochynstvo u spravakh pro oskarzhennia vidmovy u nadanni statusu dytyny, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. 2026. Vyp. 1 ch. 2. S. 277–281. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.44> URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/352925/339527> 11. Rishennia Kyivskoho okruzhnogo administratyvnoho sudu від 11.08.2025 u spravi № 320/6028/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129504869#> 12. Rishennia Zhytomyrskoho okruzhnogo administratyvnoho sudu від 22.09.2025 u spravi № 240/11480/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130426727#> 13. Rishennia Kyivskoho okruzhnogo administratyvnoho sudu від 14.10.2025 u spravi № 320/24953/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131200198> 14. Rishennia Ivano-Frankivskoho okruzhnogo administratyvnoho sudu від 30.10.2025 u spravi № 300/7853/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131399530> 15. Rishennia Dnipropetrovskoho okruzhnogo administratyvnoho sudu від 13.08.2025 u spravi № 160/17371/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129503858#>

Zahynei-Zabolotenko Zoya, Chapliuk Oksana. Specific problems in granting the status of a children affected by war and armed conflict: analysis of court practice

The regulatory legislation of Ukraine regarding the granting of the status of a child of war who has suffered as a result of military actions or armed conflicts, as well as the practice of administrative courts that have ruled on administrative appeals against decisions of guardianship and custody authorities that have refused to grant such status, have been analyzed. The article describes some significant changes that took place in regulatory legislation in 2025, aimed at improving the grounds and procedure for granting the status of a child affected by military actions and armed conflicts, which influenced the vector of judicial practice regarding appeals against decisions to refuse to grant such status. In particular, this concerns the abolition of the mandatory requirement for registration of the child as an internally displaced person in order to obtain this

status. It was emphasized that administrative courts were wrong to refer to the Supreme Court ruling of 24 January 2023 in case No. 360/3668/18 when making their decisions, as this ruling concludes that mandatory registration of a child as an internally displaced person in order to grant them the status of a child affected by military operations and armed conflicts, as it interprets regulatory legislation that is no longer in force. The signs characteristic of psychological violence as a basis for granting the status of a child affected by military actions and armed conflicts have been established. It was concluded that the definition of this concept is constructed using evaluative vocabulary, has systemic flaws and does not meet the requirement of legal certainty, which leads to different approaches by courts when resolving legal conflicts in cases of refusal to grant such status to a child. In particular, emphasis is placed on the complexity of establishing a causal link by courts between circumstances of a military nature (living/staying in conditions of military action, armed conflict, temporary occupation, deportation, forced displacement, illegal detention, including captivity) and the moral and psychological suffering (trauma), which leads to excessive demands on the evidence that can confirm the existence of such a link. It is emphasised that the definition of psychological violence in Order No. 268 creates the possibility of refusing to grant the status of a child affected by military actions to a child living in settlements far from the front line but which are subject to rocket or drone attacks, and who have suffered psychological trauma as a result, from being granted the status of a child affected by military actions and armed conflicts.

Key words: child affected by war, psychological violence, administrative proceedings, court decision, judicial practice, evaluative concept, legal uncertainty

Дата першого надходження рукопису до редакції: 15.01.2026 р.

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 25.01.2026 р.

Дата публікації: 03.03.2026 р.